Η “αυτοκάθαρση” στην Εκκλησία (Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος Βλάχος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 24 Ιανουαρίου, 2006

Τα σύγχρονα γεγονότα που αφορούν τα λεγόμενα σκάνδαλα στην Εκκλησία ερμηνεύονται ποικιλοτρόπως, ανάλογα με τις προϋποθέσεις και τις επιδιώξεις καθενός που το επιχειρεί. Επίσης προτείνονται διάφοροι τρόποι επιλύσεως των θεμάτων αυτών. Άλλοι ομιλούν για παρέμβαση της Πολιτείας και άλλοι κάνουν λόγο για αυτοκάθαρση που θα γίνη από την ίδια την Εκκλησία και μάλιστα, όπως λέγεται, αυτό θα είναι και το αντικείμενο της Συνόδου της Ιεραρχίας που θα συνέλθη την Παρασκευή και το Σάββατο.

Θα ήθελα να τονίσω μερικές αλήθειες γύρω από το θέμα της λεγομένης “αυτοκάθαρσης” στην Εκκλησία, για το τί ακριβώς είναι και σε τί συνίσταται αυτή η αυτοκάθαρση.

1. Οι αποφάσεις των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων

Μετά την Πεντηκοστή δημιουργήθηκε η Χριστιανική Εκκλησία που αποτελείτο από ανθρώπους που είχαν δεχθή την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Για να γίνη κανείς μέλος της Εκκλησίας έπρεπε να βαπτισθή στο όνομα του Τριαδικού Θεού. Απαραίτητη προϋπόθεση όμως του βαπτίσματος ήταν η κατήχηση, η οποία συνδεόταν με μια αγωγή που λεγόταν “κάθαρση της καρδιάς” από τα πάθη, οι κατηχούμενοι μάθαιναν πώς να θεραπεύουν τα πάθη τους, οπότε το βάπτισμα και το χρῖσμα λέγονταν φώτισμα και φωτισμός.

Με την εκκοσμίκευση, όμως, που εισέρρευσε στην Εκκλησία, κυρίως όταν αυτή έγινε επίσημη θρησκεία του κράτους, έπρεπε να ληφθούν μέτρα, ώστε και να διατηρήται η πνευματικότητα των μελών της Εκκλησίας και να διατηρήται η ενότητά της. Με το θέμα αυτό ασχολήθηκαν οι Τοπικές και Οικουμενικές Σύνοδοι, οι οποίες εξέδωσαν τους **όρους – δόγματα**, που αναφέρονται σε δογματικές αποκλίσεις, και τους **ιερούς Κανόνες**, που αναφέρονται στους τρόπους της μετανοίας – καθάρσεως του ανθρώπου και της τάξεως που πρέπει να επικρατή στην Εκκλησία.

Επομένως, όταν οι Ποιμένες της Εκκλησίας τηρούν τους όρους και τους ιερούς

Κανόνας, τότε γίνεται η λεγόμενη αυτοκάθαρση. Όταν όμως οι Ποιμένες της Εκκλησίας αδιαφορούν ως προς τις αποφάσεις των Τοπικών και Οικουμενικών Συνόδων, τότε υπάρχει πρόβλημα μέσα στον χώρο της Εκκλησίας, δηλαδή εισέρχεται ο στοχασμός και η κοσμική νοοτροπία. Γι' αυτό οι Πατέρες της Εκκλησίας κάνουν διαρκώς λόγο για την κάθαρση της καρδιάς από τα πάθη και για την αντιμετώπιση των παραπτωμάτων Κληρικών και λαϊκών που γίνονται δημόσια και σκανδαλίζουν τους πιστούς.

2. Οι πολιτικές παρεμβάσεις στην Εκκλησία

Δια μέσου των αιώνων παρουσιάσθηκαν πολλά προβλήματα στην Εκκλησία που οφείλονταν αφ' ενός μεν στην απώλεια του εκκλησιαστικού φρονήματος από Κληρικούς και λαϊκούς, αφ' ετέρου δε στην επέμβαση διαφόρων πολιτικών παραγόντων, κυρίως των αυτοκρατόρων, στα εσωτερικά της.

Ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο υπάρχει διαφορά μεταξύ του κανονικού Δικαίου, που είναι οι αποφάσεις των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων, και του εκκλησιαστικού Δικαίου, που είναι οι νόμοι της εκάστοτε Πολιτείας για εκκλησιαστικά θέματα. Μάλιστα υπάρχουν διατάξεις του εκκλησιαστικού Δικαίου (νόμοι του Κράτους) που είναι αντίθετες με τους Κανόνας της Εκκλησίας.

Το πρόβλημα, λοιπόν, των Ποιμένων της Εκκλησίας, όταν θέλουν να επιβάλουν μια τάξη στην Τοπική Εκκλησία, η οποία διασαλεύεται από ποικίλες ανταρσίες, είναι όταν υπάρχη διάσταση μεταξύ του κανονικού και του εκκλησιαστικού Δικαίου. Υπάρχει περίπτωση να θέλη ο Επίσκοπος να θεραπεύση αντικανονικά παραπτώματα, και όμως να μη μπορή να το πράξη, διότι δεσμεύεται από τους νόμους της Πολιτείας και κατ' επέκταση από συνηγόρους, από πολιτικά δικαστήρια, οι οποίοι στην πραγματικότητα βλέπουν τα θέματα από άλλη διάσταση και όχι εκκλησιαστική. Πώς μπορεί με τέτοιες προϋποθέσεις να γίνη η αυτοκάθαρση;

3. Τα αίτια των εκκλησιαστικών προβλημάτων

Προτείνονται πολλοί τρόποι για την επίλυση των προβλημάτων που ανέκυψαν. Γίνεται λόγος για το ότι η Εκκλησία πρέπει να προχωρήση στην αυτοκάθαρσή της. Επίσης και εκκλησιαστικοί παράγοντες κάνουν λόγο για “εκδημοκρατισμό της Εκκλησίας”. Προσωπικά δεν μου αρέσει αυτή η φράση, γιατί εάν οι Ποιμένες της Εκκλησίας τηρήσουν τους όρους και τους Κανόνας των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων, τότε θα λειτουργήση σωστά το λεγόμενο Ιεραρχικό (και όχι δημοκρατικό)

πολίτευμα της Εκκλησίας.

Προκειμένου όμως να γίνη αυτοκάθαρση, θα πρέπη να βρεθούν τα βασικά αίτια της κρίσης. Και νομίζω ότι τα αίτια αυτά εντοπίζονται, κατά την άποψή μου, αφ' ενός μεν στον τρόπο χειροτονίας Κληρικών και εκλογής Επισκόπων, αφ' ετέρου δε στον τρόπο λειτουργίας των Συνοδικών οργάνων.

Αναφερόμενος στο πρώτο θέμα νομίζω πρέπει να δοθή προτεραιότητα σε τρία βασικά ζητήματα. Το πρώτον είναι οι προϋποθέσεις χειροτονίας ενός λαϊκού σε Διάκονο και του Διακόνου σε Πρεσβύτερο, κυρίως όταν πρόκειται για άγαμο Κληρικό. Όταν κανείς δεν προσέχη τα όσα για το θέμα αυτό ορίζονται από τις ποιμαντικές αποφάσεις των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων, τότε θα δημιουργηθούν πολλά προβλήματα. Το δεύτερον είναι το εκκλησιαστικό κλίμα που συναντά ένας νέος Κληρικός σε εκκλησιαστικά και επισκοπικά περιβάλλοντα. Μπορεί να ξεκινά την ιερατική του διακονία με καλές προθέσεις και σωστούς οραματισμούς, αλλ' όταν βλέπη το νοσηρό κλίμα που κυριαρχεί σε τέτοια περιβάλλοντα, απογοητεύεται ή συσχηματίζεται. Το τρίτο και σπουδαιότερο είναι ο τρόπος εκλογής των Επισκόπων. Και αυτό είναι πολύ βασικό, γιατί ένας Επίσκοπος σε μια Επαρχία θα δώση το στίγμα της προσωπικότητός του. Ανάλογα με το εκκλησιαστικό του φρόνημα ή την απουσία του, θα επιλέξη τους συνεργάτες του, θα χειροτονήση τους Κληρικούς και θα χειριστή τα μείζοντα εκκλησιαστικά θέματα τα οποία θα αναφυούν στα Συνοδικά όργανα.

Εάν κανείς δεν δη κατά τρόπο ουσιαστικό τα τρία αυτά σημεία, ιδιαιτέρως το τρίτο, και δεν αλλάξει ο τρόπος και οι προϋποθέσεις εκλογής των Επισκόπων και αν δεν τηρούνται οι αποφάσεις των Τοπικών και Οικουμενικών Συνόδων, τότε δεν πρόκειται να γίνη η λεγόμενη “αυτοκάθαρση”. Γιατί από την μια μεριά θα αντιμετωπίζωνται διάφορα εκκλησιαστικά παραπτώματα Κληρικών, κατά ακρίβεια ή κατ' οικονομία, με τα εκκλησιαστικά δικαστήρια, αλλά από την άλλη μεριά θα εισέρχωνται μέσα στον ιερατικό κλάδο Κληρικοί χωρίς ορθόδοξες προϋποθέσεις, οι οποίοι θα δημιουργήσουν αργά ή γρήγορα ποικίλα σκάνδαλα.

Ως προς το δεύτερο θέμα, δηλαδή τον τρόπο λειτουργίας της Ιεραρχίας και της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, πρέπει οπωσδήποτε να προταθούν λύσεις, ώστε να λειτουργή καλά ο Συνοδικός θεσμός, σύμφωνα με την εκκλησιαστική παράδοση.

Τελικά πιστεύω ότι εμείς οι Ιεράρχες πρέπει να εργαζόμαστε με σύνεση και διάκριση και να μην αποβλέπουμε σε εξωτερικούς εντυπωσιασμούς, ούτε να αυτοσχεδιάζουμε, αλλά να βλέπουμε τα εκκλησιαστικά πράγματα μέσα από την διαχρονική ποιμαντική της Εκκλησίας.

Αν δεν υπάρξουν οι παραπάνω εκκλησιολογικές προϋποθέσεις, τότε “αυτοκάθαρση”

στην Εκκλησία δεν πρόκειται να γίνη, παρά τις αγαθές διαθέσεις.

(δημοσιεύθηκε στις Εφημερίδες “**Αυριανή**” 16 Φεβ. 2005, και “**Ορθόδοξος Τύπος**”)

(Πηγή: "Εκκλησιαστική Παρέμβαση" Φεβρουάριος 2005)